

Průzkum stavu dalšího vzdělávání v Jihomoravském kraji

Brno 2015

Obsah

Úvod	1
1 Metodologie	3
2 Soukromí vzdělavatelé	4
2.1 Charakteristika vzdělávací nabídky	5
2.2 Účastníci dalšího vzdělávání.....	7
2.3 Oblast dalšího vzdělávání	8
2.4 Vzdělavatelé a Centrum vzdělávání všem.....	9
3 Střední školy	9
3.1 Charakteristika vzdělávací nabídky	11
3.2 Účastníci dalšího vzdělávání.....	12
3.3 Oblast dalšího vzdělávání	13
3.4 Spolupráce s Úřadem práce ČR	14
3.5 Školy a Centrum vzdělávání všem	14
4 Databáze Centra vzdělávání všem.....	15
Závěr	17
Shrnutí	18

Úvod

Další vzdělávání je v dnešní společnosti podstatnou součástí celoživotní dráhy každého člověka. Kvůli specifikům nynější doby se učení stává běžnou součástí každodenního lidského života a prostředkem, jenž umožňuje reagovat na rychlé tempo odehrávajících se změn. Každý jedinec na začátku svého života vstupuje do etapy, kterou můžeme definovat jako dobu počátečního vzdělávání. Po dosažení určitého stupně vzdělání se každý stává součástí světa práce a souběžně s tím nastává doba, jak napovídá samotný název, tzv. dalšího vzdělávání.

V rámci dalšího vzdělávání je lidem nabízena oborově rozmanitá a široká nabídka kurzů, školení či kvalifikací, jež je realizována nespočtem organizací. Lidé se mohou dále vzdělávat například na vysokých či středních školách, u soukromých vzdělavatelů, vyšších odborných školách nebo v různých organizacích. Další vzdělávání může probíhat ve třech rovinách.¹ Zaprvé se jedná o formální vzdělávání, jehož cílem je dosáhnout určitého stupně vzdělání. Tento způsob vzdělání probíhá v již zmíněných školských institucích a jeho výsledkem může být maturita, výuční list či některý z vysokoškolských titulů. Druhou rovinu můžeme definovat jako neformální vzdělávání, jež probíhá v organizacích a institucích tomu určených. Výsledkem daného vzdělání jsou různé certifikáty, osvědčení o dosažení kvalifikace nebo různá potvrzení o absolvování kurzu. Zatřetí se jedná o tzv. neformální učení, jež postrádá organizovanou a řízenou formu a do jisté míry probíhá vždy, když se člověk učí něčemu novému. V našem průzkumu se budeme blíže zabývat neformálním vzděláváním. Sektor vzdělávání dospělých se tedy dá označit za podstatně diferencovaný, místy dokonce až nepřehledný. Zpřehlednit a zlepšit povědomí o této oblasti se snaží Centrum vzdělávání všem prostřednictvím databáze dalšího vzdělávání, která veřejnosti nabízí ucelený a aktualizovaný přehled vzdělávacích aktivit, jež probíhají na území Jihomoravského kraje.

Cílem předloženého průzkumu, jenž je výsledkem činnosti Centra vzdělávání všem, je přinést informace o stavu dalšího vzdělávání v Jihomoravském kraji prostřednictvím samotných vzdělavatelů – soukromých institucí² a střední škol. Šetření jsme se rozhodli rozdělit do dvou základních částí. První z nich se věnuje dalšímu vzdělávání z pohledu institucí a organizací, které jej v kraji realizují. Pro získání empirických dat jsme zvolili dotazník, ve kterém jsme se zaměřili na charakteristiky jednotlivých vzdělavatelů a jejich vzdělávacích nabídek. Prostřednictvím otevřených otázek jsme se následně pokusili zachytit názory na stav dalšího vzdělávání v Jihomoravském kraji a možnosti zlepšení situace v této oblasti. Na závěr první kapitoly jsme se zabývali spoluprací vzdělavatelů s Centrem vzdělávání všem. V druhé části průzkumu představíme výsledky vzniklé prostřednictvím analýzy databáze Centra a nezávazných přihlášek, jež byly potenciálními účastníky podány. Zabývat se budeme oborovou strukturou kurzů, jež jsou v databázi prezentovány a samotnými vzdělavateli

¹ *Učíme se po celý život?: o vzdělávání dospělých v České republice*. 1. vyd. Editor Milada Rabušicová, Ladislav Rabušic. Brno: Masarykova univerzita, 2008, 339 s. ISBN 9788021058590.

² Soukromé organizace působící v dalším vzdělávání

pravidelně aktualizovány. Dle oborů rozdělíme také nezávazné přihlášky a představíme charakteristiky jednotlivých potenciálních účastníků.

Věříme, že realizovaný průzkum se stane zajímavým materiálem, který přinese informace, jež v určité míře napomohou pochopení stavu dalšího vzdělávání. Průzkum si neklade za cíl předvést reprezentativní výsledky, jež by byly obecně platné. Hlavním cílem je přinést data, která poslouží jako příspěvek k diskuzím, jež se k složité oblasti dalšího vzdělávání vztahují. Doufáme také, že se průzkum stane základem otázek pojících se s tímto fenoménem, na které se dřív či později budeme snažit hledat odpovědi.

1 Metodologie

Podstatou průzkumu je, že jeho prostřednictvím můžeme nahlédnout na stav dalšího vzdělávání očima samotných aktérů, kteří další vzdělávání v Jihomoravském kraji realizují. Pro získání empirických dat jsme se rozhodli použít dotazníky s kombinací otevřených a uzavřených otázek. Pro střední školy a soukromé vzdělavatele byly vytvořeny dva různé druhy dotazníků, protože jsme se chtěli zaměřit na specifika, která jsou u jednotlivých subjektů patrná.

Dotazníky byly distribuovány pomocí elektronické pošty. Jejich vyplňování a odevzdávání bylo realizováno prostřednictvím online služeb. Sběr dotazníků probíhal od začátku ledna do konce února roku 2015. Dotazník pro soukromé vzdělavatele obsahoval celkem 17 uzavřených otázek, jež směřovaly k zjištění charakteristik vzdělavatelů a jejich nabídky. Dále dotazník obsahoval tři otevřené otázky, prostřednictvím kterých se vzdělavatelé mohli vyjádřit ke stavu dalšího vzdělávání v Jihomoravském kraji a k činnosti Centra vzdělávání všem. Na dotazník odpovědělo celkem 46 soukromých vzdělavatelů ze 131 oslovených, kteří mají kurzy v databázi Centra.

Dotazník pro střední školy byl tvořen 17 uzavřenými otázkami, které měly za cíl určit charakteristiky instituce a její vzdělávací nabídky. Ve zbývajících pěti otevřených otázkách se střední školy mohly vyjádřit ke stavu dalšího vzdělávání v kraji, k postavení středních škol v tomto sektoru, spolupráci s Úřadem práce ČR a nakonec k činnosti Centra vzdělávání všem. Na tento dotazník odpovědělo celkem 29 respondentů ze 122 oslovených středních škol v Jihomoravském kraji.

Poslední část průzkumu je tvořena analýzou nynějšího stavu databáze Centra vzdělávání všem, jež obsahuje více než 2750 kurzů dalšího vzdělávání od více než 180 vzdělavatelů. V této kapitole představíme například oborovou strukturu kurzů, analýzu nezávazných přihlášek či charakteristiky potenciálních účastníků.

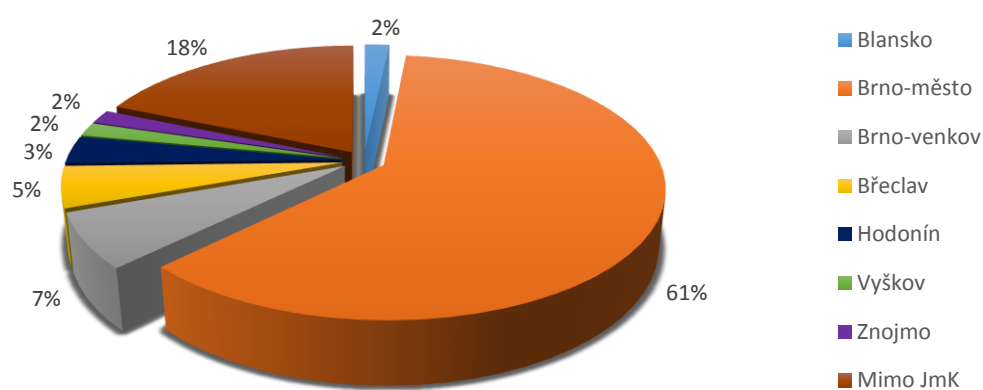
V rámci průzkumu je podstatné nezapomenout na poměrně malý výzkumný vzorek respondentů, který vychází z podstaty zkoumané oblasti. Prezentovaná data se tedy stávají ilustrativní pro určitý vzorek respondentů, ale nemohou být zobecněna.

2 Soukromí vzdělavatelé

V následující kapitole představíme výsledky šetření pro skupinu soukromých vzdělavatelů, kteří se průzkumu zúčastnili. Nejdříve přiblížíme charakteristiky jednotlivých subjektů a jejich vzdělávací nabídky. Následně se budeme věnovat jejich odpovědím ke stavu dalšího vzdělávání.

Průzkumu se zúčastnila rozmanitá škála vzdělavatelů z různých regionů Jihomoravského kraje. Z hlediska působnosti vzdělavatelů v regionech kraje podstatně převládá region Brno-město, který uvedlo 61 % vzdělavatelů. Jak dokazuje graf č. 1, procento vzdělavatelů působících v dalších regionech kraje je nižší. Nejmenší procento vzdělávacích institucí pocházelo z regionů Znojmo, Blansko a Vyškov.

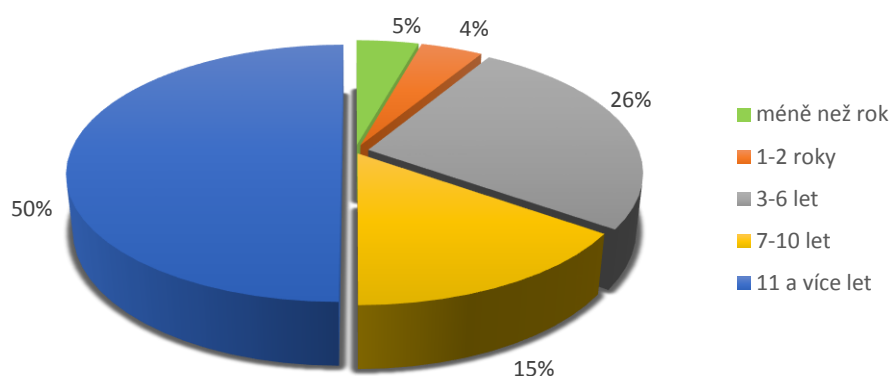
Graf č. 1: Poměr hlavní působnosti vzdělavatelů dle okresů Jihomoravského kraje

Celkem 18 % vzdělavatelů uvedlo, že za hlavní oblast svého působení považují některý z regionů či krajů mimo oblast Jihomoravského kraje.

Z hlediska doby existence zvolila celá polovina vzdělavatelů, že působí na trhu dalšího vzdělávání již více než 11 let, což byla horní možná hranice zjišťovaná v dotazníku. Druhou nejčastější skupinou byly firmy, které v této oblasti působí v rozmezí tří až šesti let. Podíl těchto společností byl v průzkumu více než čtvrtinový. V rozmezí sedmi až deseti let působí na trhu dalšího vzdělávání 15 % vzdělavatelů. Jak ilustruje graf č. 2, nejmenší procento vzdělavatelů se zařadilo do skupin, které realizují vzdělávání dospělých méně než rok a v rozmezí jednoho až dvou let.

Graf č. 2: Poměr vzdělavatelů z hlediska doby působení

Skutečnost, že největší procento zúčastněných subjektů působí v dalším vzdělávání déle než jedenáct let je patrná i u středních škol, jež se průzkumu zúčastnily.

Z hlediska své budoucnosti plánuje většina soukromých vzdělavatelů navyšovat počty svých vzdělávacích programů. Celkem tento názor sdílelo 76 % respondentů. Pro opačný záměr zachovat počty svých realizovaných kurzů se vyjádřilo celkem 24 % vzdělavatelů. Přestože více jak tři čtvrtiny vzdělavatelů plánuje do budoucna rozšiřovat svou nabídku dalšího vzdělání, z dat vyplývá, že více než polovina subjektů (53 %) hodnotí zájem o svou nabídku dalšího vzdělávání ze strany veřejnosti jako nedostačující. Spokojenost se zájmem veřejnosti o poskytované kurzy vyjádřilo 47 % respondentů.

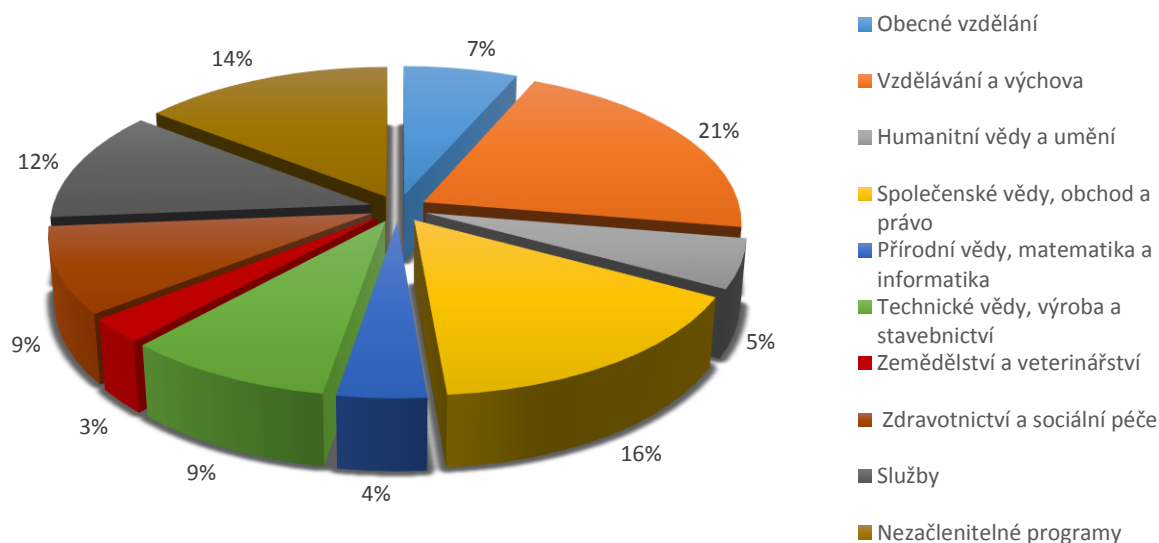
Pro propagaci svých kurzů využívá největší procento vzdělavatelů internet a sociální média. Tato forma reklamy se tedy v dnešní době společně s televizí jeví jako nejefektivnější. Soukromí vzdělavatelé volí propagaci prostřednictvím sociálních médií podstatně více, než střední školy, což může být výsledkem lepšího povědomí o fungování a využívání těchto služeb. Školy naopak vykazují větší procento využívání tisku, jež se soukromým vzdělavatelům jeví jako neefektivní.

2.1 Charakteristika vzdělávací nabídky

V následující podkapitole se budeme věnovat nabídce kurzů, jež vzdělavatelé poskytují. Z hlediska oborové struktury vzdělávací nabídky vykazují vzdělavatelé poměrně velkou rozmanitost. Vzdělávací programy, jež jsou vzdělavatelům nabízeny, jsme se rozhodli rozdělit dle mezinárodní klasifikace vzdělání ISCED 97 do široce vymezených oborů. Jak dokazuje graf č. 3, největší procento v rámci jednotlivých oborů zaujímá obor vzdělání a výchova (21 %). Druhým nejčastějším oborem, ve kterém subjekty své kurzy nabízejí, jsou společenské vědy, obchod a právo (16 %). Nad hranici deseti procent se dále umístily nezačlenitelné programy (14 %) a služby (12 %). Dané množství kurzů ve skupině nezačlenitelných oborů mohlo vzniknout kvůli nedostatečné charakteristice jednotlivých skupin v rámci dotazníku. Shodný poměr vykazují obory zdravotnictví a sociální péče (9 %) a technické vědy, výroba a stavebnictví (9 %). Respondenti v malé míře uváděli obory obecné vzdělání (7%), humanitní

vědy a umění (5 %), přírodní vědy, matematika a informatika (4 %). Nejmenší zastoupení ovšem vykazoval obor zemědělství a veterinářství (3 %).

Graf č. 3: Oborová struktura nabízených kurzů

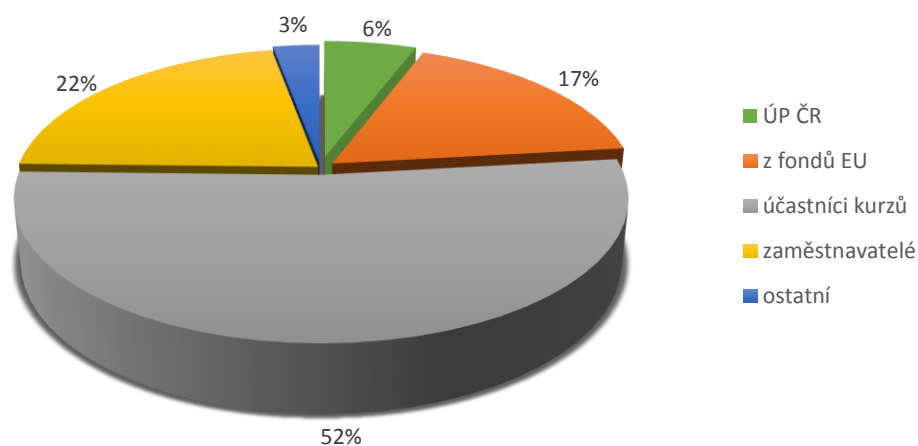

Vzdělavatelé nejčastěji nabízejí své vzdělávací programy jen v rámci jednoho oboru. Dvouoborovou strukturu kurzů můžeme nalézt u více jak čtvrtiny vzdělavatelů. Činnost v rámci tří a více oborů je u respondentů jen ojedinělá.

Rozdíl mezi poměrem realizovaných akreditovaných a neakreditovaných vzdělávacích programů byl u respondentů minimální. Celkem 52 % vzdělavatelů uvedlo, že častěji realizují neakreditované vzdělávací programy. Akreditované kurzy jsou častěji realizovány u 48 % vzdělavatelů.

Z průzkumu je dále zřejmé, že nejčastěji jsou kurzy financovány samotnými účastníky. Tato situace je patrná u 52 % vzdělavatelů. Druhým nejčastějším způsobem financování je úhrada od firmy, ve které daný jedinec pracuje (22 %). Celkem 17 % respondentů uvedlo, že realizace jejich kurzů je převážně hrazena z fondů Evropské unie.

Graf č. 4: Poměr způsobů financování kurzů dalšího vzdělávání

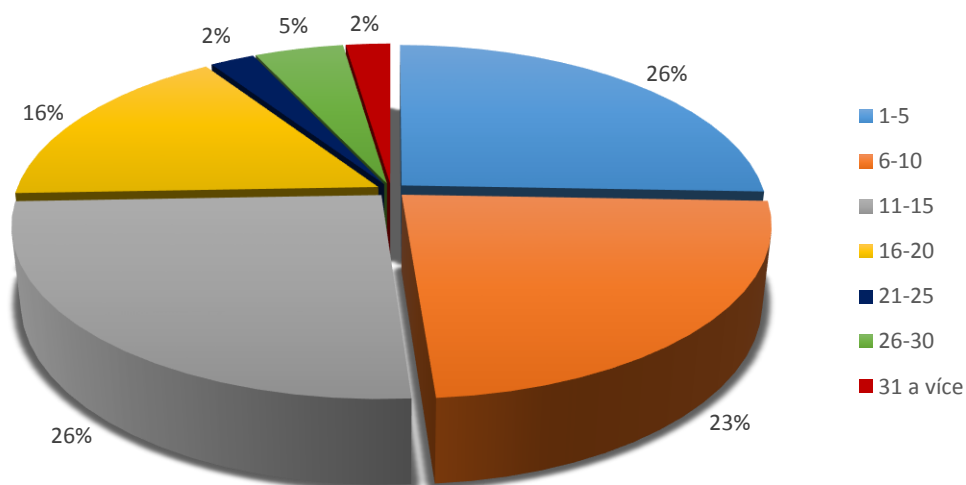
Jak dokazuje graf č. 4, celkem 6 % vzdělavatelů uvedlo, že jejich kurzy jsou hrazeny převážně prostřednictvím Úřadu práce ČR. Jako nejméně častou variantu financování kurzů označili vzdělavatelé ostatní formy. V tomto případě je podstatné si uvědomit, že některé vzdělávací společnosti mají větší procento profesních kurzů, jež mohou být pro zaměstnavatele prospěšné, a díky tomu vzdělávání svých pracovníků financují. Vzdělavatelé, jejichž nabídka je tvořena například jen zájmovými či rozvojovými kurzy o tuto možnost financování přicházejí.

Dle počtu realizovaných vzdělávacích programů v předchozím roce můžeme instituce rozdělit do tří skupin. První skupina vzdělavatelů, jež podstatně převažuje (53 %), realizovala v minulém roce od jednoho do desíti vzdělávacích programů. Naopak druhou nejpočetnější skupinu tvoří vzdělavatelé, u kterých v tomto období proběhlo 31 a více programů (29 %) a třetí skupinu tvoří organizace, které realizovaly od desíti do dvaceti programů, a jejich podíl je tvořen 18 %. Ve skupině od 20 do 30 proběhlých programů se nevyskytl žádný z respondentů. Důležité je upozornit, že množství realizovaných programů se také odvíjí od oborového zaměření organizace. Vzdělavatelé v oblasti IT a počítačů mají například více možností realizovat vzdělávací program, než společnosti, které působí v rámci profesních kvalifikací v určitém oboru.

2.2 Účastníci dalšího vzdělávání

Z hlediska průměrného počtu účastníků na jeden kurz je patrné, že se počet odvíjí od charakteru vzdělavatele a dané oborové oblasti. Průměrný počet od 1 do 5 účastníků zvolilo 26 % vzdělavatelů. Totožný podíl odpovědí byl také v rámci skupiny 11 až 15 účastníků na kurz. Celkem 23 % organizací uvedlo, že jejich kurzy navštěvuje průměrně 6 až 10 osob. Jak ilustruje graf č. 5, větší průměrné počty osob zaznamenávají při výběru již klesající tendenci. Nad podíl deseti procent byl ještě zvolen průměrný počet od 16 do 20 osob na kurz.

Graf č. 5: Průměrný počet účastníku na kurz

Z odpovědí respondentů vyplývá, že více jak padesát procent (54 %) jich pociťuje převažující množství žen ve svých kurzech. Oproti tomu pouze 13 % organizací vnímá mezi

návštěvníky svých kurzů častěji muže. Rozdíl v rámci pohlaví u struktury návštěvníků nepociťovalo celkem 33 % z dotázaných.

Ve struktuře návštěvníků kurzů také podstatně převažují osoby zaměstnané. Tuto skutečnost uvedlo celkem 93 % vzdělávacích organizací. Pouze zbývajících 7 % subjektů uvedlo, že jejich kurzy jsou častěji navštěvovány osobami nezaměstnanými.

Poslední položku v rámci části o účastnících kurzů tvořila otázka, která se vztahovala k rizikovým skupinám na trhu práce. Více jak polovina vzdělavatelů odpověděla, že jejich kurzy nejsou zaměřeny na žádnou ze skupin ohrožených na trhu práce. Z hlediska cílových skupin je nejvíce kurzů realizováno pro absolventy škol, dále pro ženy na rodičovské dovolené a následně pro dlouhodobě evidované na Úřadu práce ČR. V případě respondentů je nejmenší pozornost věnována skupině lidí 55+. Nutné je upozornit, že pro rizikovou skupinu osob se zdravotním postižením nenabízí nikdo ze zúčastněných vzdělavatelů žádné kurzy.

2.3 Oblast dalšího vzdělávání

V následující části představíme shrnutí výroků zúčastněných respondentů na téma stavu dalšího vzdělávání v Jihomoravském kraji, a co lze v této oblasti případně zlepšit.

Většina dotázaných vzdělavatelů hodnotí situaci v oblasti dalšího vzdělávání v Jihomoravském kraji pozitivně, často je také zmiňována pestrá a kvalitní nabídka vzdělávacích aktivit. Problém, který ovšem podstatně ohrožuje kvalitu dalšího vzdělávání, vidí respondenti ve vzdělavatelích s nekvalitními službami. Tyto společnosti využívají dotace pro snižování ceny školení, čímž dochází k tomu, že ostatní kvalitní vzdělavatelé jim nejsou schopni konkurovat. Problém je i ten, že pro potenciální účastníky kurzů je obtížné kvalitu rozeznat a vybrat si tak správnou organizaci. Tato komplikace by dle respondentů mohla být řešena pomocí zavedení kritéria kvality pro školení či zavedení určitých standardů kvality pro vzdělávací společnosti. Zajištění kvality je podstatné i v případě samotných lektorů, protože i zde dochází k problémům s adekvátní odborností a kvalifikovaností. Jako možné řešení je zde zmíněné zavedení určitého certifikačního systému lektorů, jež by se stal zárukou kvality a odborných schopností lektorů. Podstatným se respondentům jeví také rozvoj dovedností u těchto lektorů.

Tyto ukazatele kvality by následně měly mít vliv i v případě výběrových řízení k veřejným zakázkám. Výběr organizací realizujících kurzy a školení je často podmíněn jen cenou školení. Vzdělávací společnosti, které kritérium ceny splňují, se často vyznačují nekvalitní vzdělávací nabídkou, jež nemá pro účastníky žádný reálný přínos. Z výpovědí respondentů vyplývá, že preference ceny před kvalitou je patrná zejména při výběru rekvalifikací na Úřadu práce ČR.

Jako problém vidí vzdělavatelé malý zájem veřejnosti. Lidé necítí potřebu se dále vzdělávat a nemají pro svůj rozvoj ani potřebnou motivaci ze strany zaměstnavatelů. V tomto ohledu vidí respondenti možnost zlepšení prostřednictvím větší informovanosti osob a firem.

Veřejnost by měla mít podstatně více informací o nabídce dalšího vzdělávání a jeho kvalitě. Ze strany firem by bylo žádoucí, aby podporovaly své zaměstnance v profesním rozvoji a měly by k tomuto účelu preferovat kvalitní vzdělavatele. S tím také souvisí to, že je důležité, aby firmy měly povědomí o možnostech využívání veřejných financí pro vzdělávací aktivity.

2.4 Vzdělavatelé a Centrum vzdělávání všem

V poslední části představíme výroky vzdělavatelů vzhledem k Centru vzdělávání všem a k podobě možné podpory dalšího vzdělávání.

Podstatná většina soukromých vzdělavatelů hodnotí činnost Centra vzdělávání všem v podobě databáze kurzů dalšího vzdělávání kladným způsobem. Jako přínosnou pro oblast dalšího vzdělávání označilo databázi celkem 93 % respondentů.

Pro vzdělavatele se ovšem jeví jako problémové a časově náročné manuální vkládání kurzů do systému. Na základě nasbíraných dat se tedy Centrum rozhodlo zavést možnost vkládání kurzů přes jednotný XML soubor.

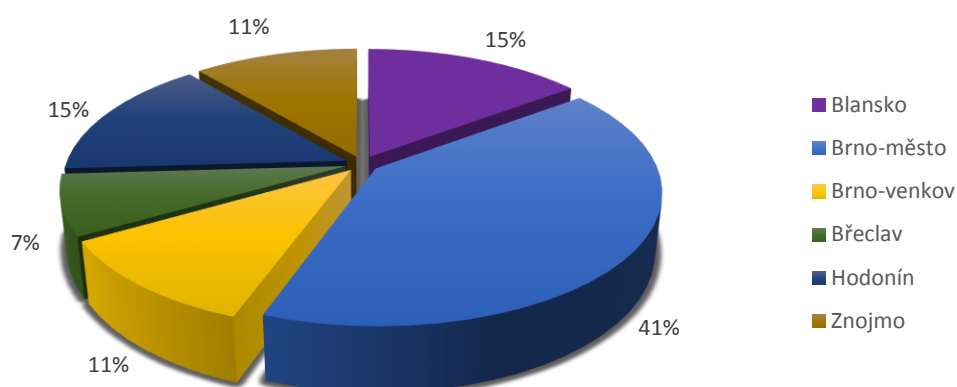
Z odpovědí respondentů je také patrné, že by uvítali možnost propagace směrem k veřejnosti například v podobě zveřejnění aktuální nabídky kurzů v newsletteru. U této formy zviditelnění by také vzdělavatelé přivítali, kdyby potenciální účastníci mohli dostávat e-maily s nabídkou kurzů z oboru, který si sami v nastavení newsletteru vyberou. Další formou propagace, kterou by Centrum mohlo nabídnout, je například sdílení nabídky organizací prostřednictvím sociálních sítí či webových stránek.

3 Střední školy

V této kapitole představíme střední školy a jejich centra celoživotního učení, jež se průzkumu v oblasti dalšího vzdělávání zúčastnily. Nejdříve se budeme zabývat charakteristikami jednotlivých center celoživotního učení. Následně se zaměříme na nabídku dalšího vzdělávání a účastníky těchto kurzů. V poslední části přiblížíme výsledky otevřených odpovědí vztahujících se ke stavu dalšího vzdělávání v kraji.

Jak jsme uvedli již v úvodní části, průzkumu se zúčastnilo celkem 29 středních škol z regionů Jihomoravského kraje. Největší procento respondentů je situováno v regionu Brno-město (41 %). Stejného podílu 15 % dosáhly okresy Blansko a Hodonín. Regiony Brno-venkov a Znojmo tvořily shodně 11 % respondentů. Jak dokazuje graf č. 6, nejmenší zastoupení v průzkumu mají školy z okresu Břeclav (7 %).

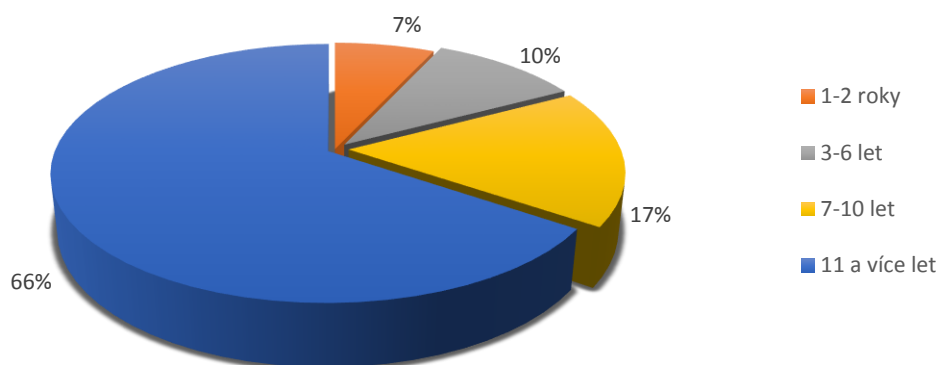
Graf č. 6: Podíl středních škol dle regionů

Z okresu Vyškov se bohužel nezúčastnila šetření žádná ze středních škol, přesto se dle databáze v tomto regionu nacházejí školy, které další vzdělávání realizují.

Z hlediska délky působnosti organizace nejvíce respondentů uvedlo, že další vzdělávání poskytují 11 let a více. V dalších odpovědích je patrné snižování počtu respondentů v závislosti na délce působení. Jak ilustruje graf č. 7, sedm až deset let působí v oblasti dalšího vzdělávání 17 % dotázaných.

Graf č. 7: Působení středních škol v oblasti dalšího vzdělávání

Od tří do šesti let realizuje kurzy pro dospělé jen 10 % respondentů a v případě jednoho až dvou let už pouze 7 %. Žádná ze středních škol, jež se šetření zúčastnila, nezačala v této oblasti působit během školního roku 2013/2014.

Podstatná většina škol je do budoucna rozhodnuta navyšovat počty svých realizovaných kurzů. S tímto postojem souhlasilo celkem 93 % respondentů. Zbýlý počet respondentů vyjádřil názor, že svou vzdělávací nabídku rozšiřovat do budoucna neplánují. Některé ze středních škol jsou rozhodnuty svou nabídku navyšovat, ačkoliv zájem veřejnosti o další vzdělávání nehodnotí jako dostačující. Jak je ovšem z dotazníků patrné, většina škol (62 %) souhlasí s tím, že veřejnost projevuje dostačující zájem o jejich nabídku dalšího vzdělávání.

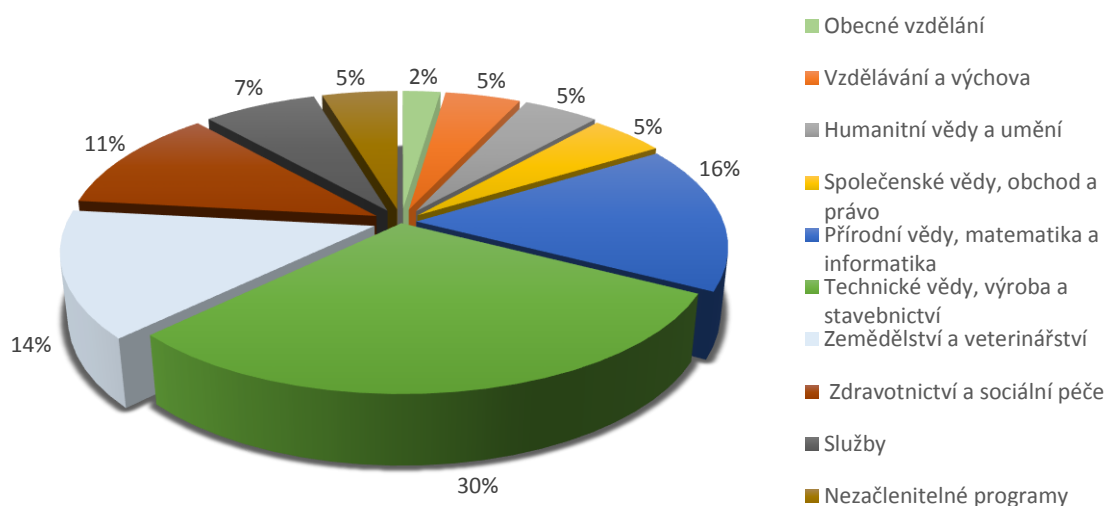
Při propagaci své nabídky dalšího vzdělávání využívá největší procento škol internet. Druhou nejčastější metodou zviditelnění je osobní kontakt s firmami, které jsou potenciálními klienty center celoživotního učení. Na rozdíl od soukromých vzdělavatelů školy také podstatně více preferují využívání tisku, a méně než soukromé organizace volí školy propagaci prostřednictvím sociálních médií.

3.1 Charakteristika vzdělávací nabídky

V této kapitole se budeme věnovat oborové struktuře kurzů, jež je školami nabízena. Zaměříme se na poměr akreditovaných a neakreditovaných kurzů a následně představíme počty realizovaných kurzů a formy jejich financování.

Stejně jako v případě soukromých vzdělavatelů byla pro členění kurzů u středních škol použita mezinárodní klasifikace vzdělání ISCED 97 v podobě široce vymezených oborů. Z hlediska oborové struktury realizovaných kurzů nevykazují střední školy tak velkou oborovou rozmanitost, jako tomu bylo u soukromých vzdělavatelů. Ačkoliv školy nabízejí všechny z vymezených oborů, podstatně největší procento kurzů patří do oboru technické vědy, výroba a stavebnictví (30 %). V tomto případě dochází k podstatnému rozdílu oproti soukromým vzdělavatelům, u kterých patří tyto kurzy k těm méně početným. Nad úroveň deseti procent se dále umístily obory přírodní vědy, matematika a informatika (16 %), zemědělství a veterinářství (14 %) a zdravotnictví a sociální péče (11 %). I u těchto oborů je zřejmý rozdíl oproti soukromým organizacím, které vykazují menší podíl nabízených kurzů v těchto oborech.

Graf č. 8: Oborová struktura nabízených kurzů

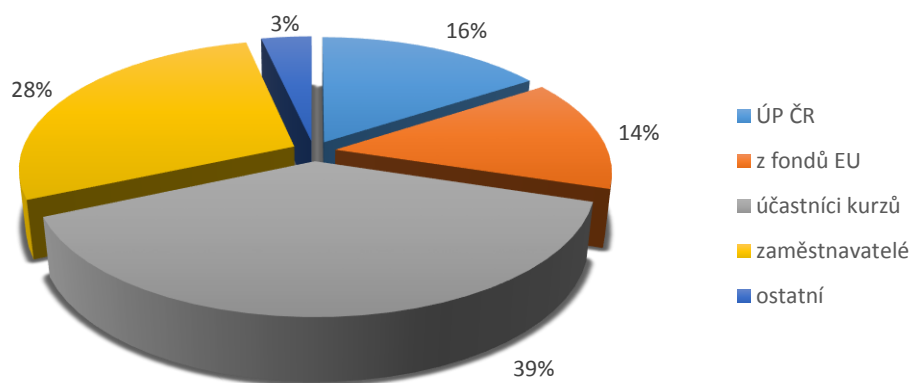

Kurzy patřící do skupiny s názvem služby vykazalo v rámci své nabídky jen 7 % středních škol, což je méně než v případě soukromých organizací. Stejná je situace v oborech vzdělávání a výchova, humanitní vědy a umění, společenské vědy, obchod a právo a nakonec nezačlenitelné programy, které v dotazníku označilo jen 5 % vzdělavatelů. Rozdíl je patrný také v případě kurzů patřících do skupiny obecné vzdělání, jež u škol probíhají pouze ve 2 % případů.

U středních škol byl rozdíl mezi realizací akreditovaných a neakreditovaných vzdělávacích programů patrnější, než v případě soukromých společností. Větší množství akreditovaných kurzů realizuje 64 % škol, zatímco zbývajících 36 % škol uvedlo, že častěji pořádají kurzy neakreditované.

Stejně jako v případě soukromých vzdělávatelů, tak i v případě škol jsou kurzy nejčastěji financovány samotnými účastníky, což dokazuje 39 % respondentů. Přesto je celkový podíl tohoto způsobu financování v případě škol menší než u soukromých společností. Patrným důvodem je větší zapojení zaměstnavatelů (28 %). Největší rozdíl ovšem vykazuje financování prostřednictvím Úřadu práce ČR. Tento způsob určuje jako hlavní 16 % škol oproti 6 % soukromým vzdělávatelům.

Graf č. 9: Poměr způsobů financování kurzů

Celkem 14 % škol označuje jako hlavní způsob financování jejich kurzů fondy Evropské unie.

Celých 61 % zúčastněných respondentů v minulém roce realizovalo od jednoho do pěti vzdělávacích programů. Shodného podílu 18 % dosáhly školy, jež organizovaly šest až deset a 16 až 20 kurzů. Pouhé 3 % respondentů realizovalo v minulém roce od 11 do 15 kurzů.

3.2 Účastníci dalšího vzdělávání

Ve struktuře účastníků kurzů dle pohlaví je u středních škol patrná převaha mužů nad ženami. Celkem 54 % respondentů uvedlo, že jejich kurzy jsou většinou navštěvovány muži. Poměrně stejné zastoupení obou pohlaví v kurzech vykazalo 21 % škol. Mezi školami a soukromými vzdělavateli je patrný rozdíl právě v množství mužů a žen na kurzech. Dle výpovědí jsou kurzy na školách častěji navštěvovány muži, zatímco na vzdělávání u soukromých vzdělávatelů častěji participují ženy.

Podstatná část škol odpověděla, že jejich kurzy jsou většinou navštěvovány zaměstnanými. Tento názor sdílelo 81 % respondentů. Pouze 19 % škol souhlasilo s tím, že účastníci jejich kurzů jsou ve větší míře nezaměstnaní.

Stejně jako u soukromých společností, většina z nabídky dalšího vzdělávání nabízené středními školami není primárně určena pro žádnou ze skupin ohrožených na trhu práce. V případě těchto skupin je nejvíce pozornosti věnováno dlouhodobě evidovaným na trhu

práce. Druhou skupinou jsou absolventi škol a mladiství. Třetí nejčastěji volenou skupinou byla skupina osob nad 55 let. Na rozdíl od soukromých vzdělavatelů se školy zaměřují minimálně na ženy na rodičovské dovolené. Kurzy, jež jsou určeny pro osoby se zdravotním postižením, realizuje jen jedna škola.

3.3 Oblast dalšího vzdělávání

Většina respondentů sdílí názor, že situace v oblasti dalšího vzdělávání v Jihomoravském kraji je na dobré úrovni s poměrně širokou nabídkou kurzů a školení. Ze strany veřejnosti vnímají školy rostoucí zájem o další vzdělávání. Školy také pozitivně hodnotí přístup Jihomoravského kraje k dalšímu vzdělávání, ačkoliv připouští, že by uvítaly větší míru podpory.

Nejčastěji je ze stran škol kladen důraz na zvýšení a zlepšení spolupráce s Úřadem práce ČR a také posílení kompetencí kontaktních pracovišť Úřadu práce ČR na okresních úrovních. Prostor pro spolupráci je patrný také mezi samotnými školami. Jedná se hlavně o zapojení středních škol do dalšího vzdělávání a také lepší komunikaci - zejména co se týče vzájemné informovanosti o potřebách s cílem umět reagovat na poptávku.

Společnou vizí středních škol Jihomoravského kraje je nalezení posuzovacího nástroje kvality poskytovaného dalšího vzdělávání a zlepšení informovanosti veřejnosti v dané oblasti. Tento problém je patrný také v případě soukromých institucí, které na kvalitu v dalším vzdělávání kladou velký důraz. Kvalitní nabídka kurzů a školení se tedy stává důležitým tématem pro všechny zúčastněné subjekty.

Školy se v otázce výhod realizace dalšího vzdělávání v naprosté většině shodují na oblasti financí. Aktivní účast pomáhá získat finanční ocenění nejen pedagogickým pracovníkům, kteří se zapojují jako lektori kurzů, ale také škole samotné. Finanční prostředky většina škol využije k jejímu lepšímu chodu, modernizaci a rozšíření materiálně technické základny, která může posloužit také žákům počátečního vzdělávání. Více než polovina škol se také shoduje na tom, že organizace dalšího vzdělávání jim pomáhá nejen v propagaci samotné školy, ale také v lepším budování společenské prestiže, zvyšování povědomí u veřejnosti a v propagaci nabízených oborů. Školy také velice oceňují prohlubování a vytváření nových kontaktů s dalšími zaměstnavateli a podnikatelskou sférou, s čímž je spojena větší dostupnost moderních technologií a know-how. K výhodám organizace dalšího vzdělávání bezesporu patří také další vzdělávání učitelů, jakožto lektorů, zejména zlepšení jejich kompetencí a zvýšení motivace. Podstatným se také jeví kontakt s jinou generací, než je běžně ve školách vzdělávána.

Většina škol z našeho průzkumu vnímá postavení středních škol Jihomoravského kraje na trhu dalšího vzdělávání pozitivně. Školy samy sebe vnímají jako perspektivní a důležité vzdělavatele pro dospělé, protože mohou přispět širokou nabídkou oborů. V rámci kurzů dalšího vzdělávání mohou některé školy nabídnout uchazečům kvalitně vybavené zázemí tvořené zejména výpočetní či multimediální technikou. Vzhledem k tomu, že většina škol

nabízí dovednostní či znalostní kurzy, které vychází z odborného zaměření školy, lze očekávat kvalitní lektory s odbornou způsobilostí pro daný obor.

Za velký přínos některé školy považují zřízení Národní soustavy kvalifikací, na druhou stranu by uvítaly více zástupců škol v sektorových radách. Nejméně povzbudivě vnímají pocit větší podpory a propagace vzdělávacích agentur mimo oblast školství.

3.4 Spolupráce s Úřadem práce ČR

V hodnocení spolupráce s Úřadem práce ČR a jeho pobočkami v oblasti rekvalifikací lze odpovědi škol rozdělit na dvě poloviny.

První, početnější polovina škol vnímá spolupráci s Úřadem práce ČR a jeho pobočkami jako velmi dobrou. Školy jsou cíleně oslovovány Úřadem práce dle jeho potřeb a je jim nabízena všestranná pomoc při realizaci dalšího vzdělávání.

Do druhé, méně početné poloviny odpovědí, řadíme některé školy, které se shodují na tom, že například v oblastech projektů zaměřených na podporu firem, je spolupráce s Úřadem práce ČR na dobré úrovni, ale v oblasti veřejných zakázek se školy cítí být v značné nevýhodě. Některé školy mají dojem, že v případě výzev a veřejných soutěží je upřednostňováno kritérium ceny před kvalitou.

Některé školy by uvítaly větší propojenost s jednotlivými kontaktními pracovišti ÚP ČR. Spolupráce by měla přinést více informací o oborech, ve kterých jsou potenciální volná pracovní místa a ohledně klienty požadovaných pozic. Objevují se také rozporuplné názory ohledně financování pouze jednoho přípravného kurzu profesní kvalifikace Úřadem práce ČR. Školy argumentují tím, že podmínkou připuštění k závěrečné zkoušce s výučním listem je v některých oborech obvykle splnění více než jednoho přípravného kurzu.

Školy, které spolupracují s pobočkami Úřadu práce ČR i v jiných krajích, hodnotí kvalitu spolupráce s pobočkou ÚP ČR Brno jako podprůměrnou.

3.5 Školy a Centrum vzdělávání všem

Školy se nejvíce shodují na tom, že současná forma propagace jejich kurzů je ze strany Centra vzdělávání všem dostatečná a plně jim vyhovuje. Jednohlasně uvádějí, že jakákoliv forma propagace je pro ně přínosná.

Elektronické i tištěné propagaci je ze strany škol přikládána stejná míra důležitosti. U elektronické formy je nejčastěji zmiňován internet nebo e-mail formou newsletteru, u tištěné formy propagace v regionálních denících nebo také podnět k vytvoření katalogu s ročním přehledem o vzdělávání v kraji. V tomto případě je patrná i volba nejčastěji využívané propagace, ve které školy zvolily internet a tisk.

Školy by také ocenily pokračování propagace v médiích a kladně hodnotí i rozhovory s absolventy vzdělávacích kurzů. Některé školy by uvítaly osobní kontakt jak s Centrem

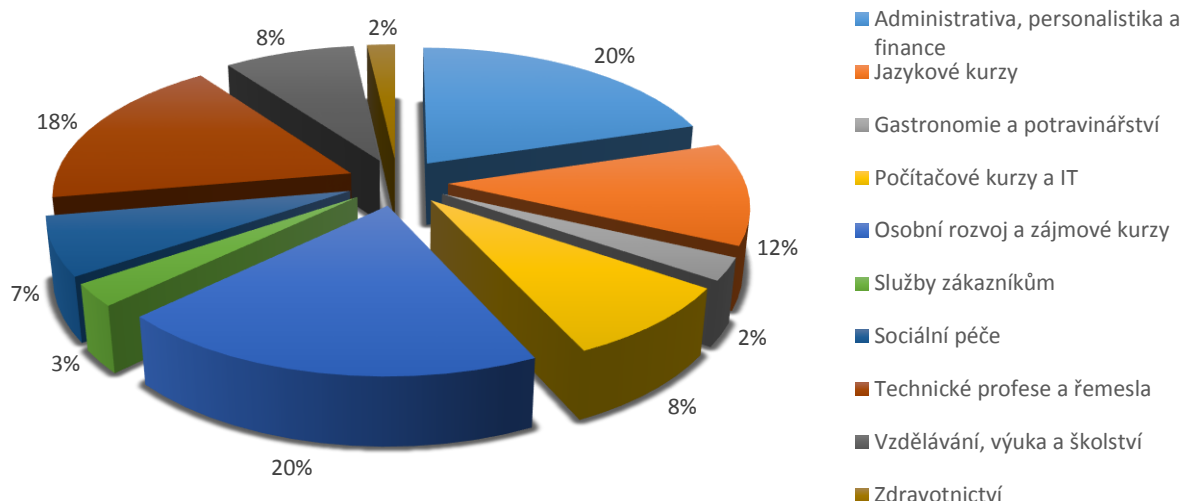
vzdělávání všem, tak s firmami a nalezení vhodné cesty k propojení jednotlivých center celoživotního učení na školách v Jihomoravském kraji.

4 Databáze Centra vzdělávání všem

V této kapitole představíme souhrnné informace, jež se týkají analýzy kurzů prezentovaných v databázi a nezávazných přihlášek, které byly prostřednictvím databáze podány k jednotlivým vzdělavatelům.

V databázi Centra vzdělávání všem je nyní uveřejněno více než 2 750 kurzů, jež jsou na území Jihomoravského kraje poskytovány přibližně 180 vzdělavateli. Celkem 84 % zveřejněných kurzů je organizováno soukromými vzdělavateli. Zbýlých 16 % kurzů je tvořeno nabídkou středních škol. Z hlediska konkrétních počtů kurzů, nabízí nyní školy 442 školení a soukromí vzdělavatelé 2 408. Pro rozdělení kurzů do jednotlivých oborů jsme využili řazení dle naší databáze. Shodného podílu 20 % dosahují kurzy zařazené do oborů administrativa, personalistika, finance a osobní rozvoj a zájmové kurzy. Třetí nejpočetnější obor je tvořen kurzy, jež se týkají technických profesí a řemesel, tyto kurzy tvoří 18 % vzdělávací nabídky.

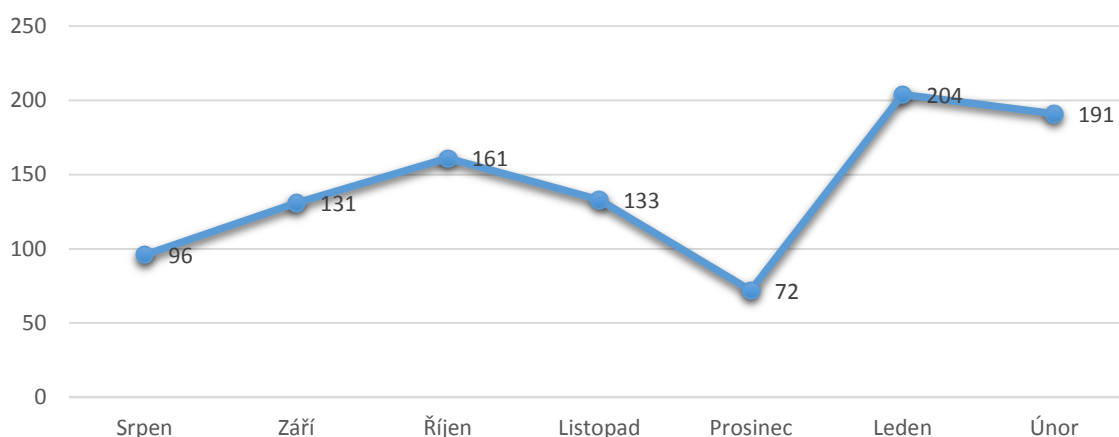
Graf č. 10: Oborová struktura nabízených kurzů v databázi

Jak dokazuje graf č. 10, tyto tři skupiny oborů tvoří skoro 60 % veškeré nabídky dalšího vzdělávání. Nad úroveň deseti procent se již vyskytují jen jazykové kurzy (12 %). Shodný podíl 8 % v databázi zastupují kurzy v rámci oborů gastronomie, potravinářství a počítačové kurzy a IT. Kurzy vztahující se k oblasti sociální péče tvoří 7 % všech kurzů. Nejméně jsou v databázi zastoupeny obory gastronomie a potravinářství (2 %), služby zákazníkům (3 %) a zdravotnictví (2 %).

V následujících řádcích se již zaměříme na tzv. nezávaznou přihlášku, která slouží k přihlášení se do kurzu prostřednictvím databáze. Díky zlepšování kvality služeb centra dochází k podstatnému nárůstu těchto přihlášek do kurzů. Graf č. 11 ilustruje, že nejvíce zaslaných přihlášek vzdělavatelé obdrželi v lednu tohoto roku. Zájem o konkrétní kurzy v tomto měsíci projevilo celkem 204 osob.

Graf č. 11: Počty zaslaných nezávazných přihlášek

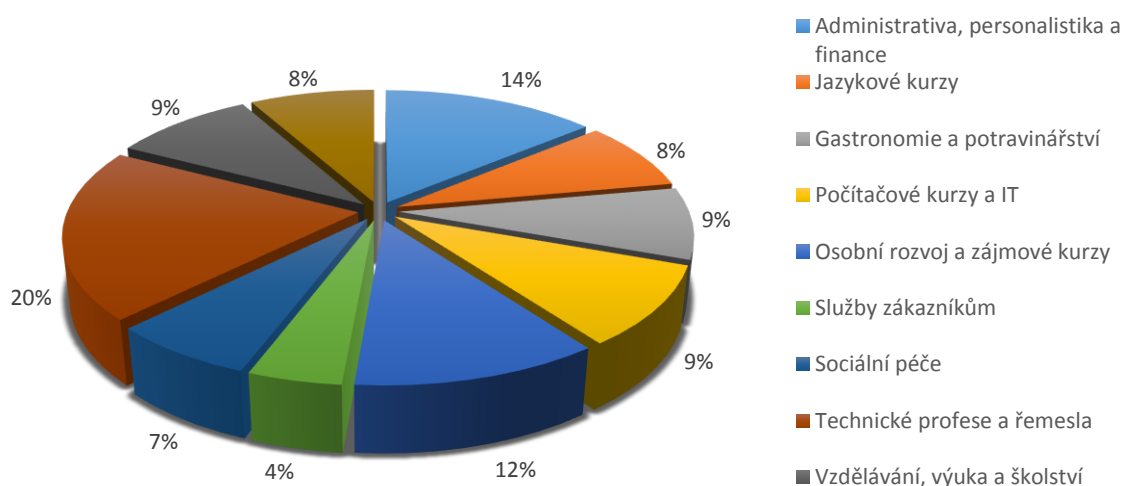

Od srpna roku 2014 došlo k celkovému navýšení nezávazných přihlášek do kurzů. Jejich počet vykazoval vzrůstající tendenci až do října daného roku, od kterého začaly počty klesat. V lednu a únoru roku 2015 se počty přihlášek znovu navýšily.

Potenciální účastníci si v největší míře vybírali akreditované kurzy a školení, které tvořily 75 % všech nezávazných přihlášek. Neakreditované kurzy tvořily čtvrtinový podíl. Celkem 69 % přihlášek bylo podáno ženami, zatímco muži jich vyplnili jen 31 %.

Oborová struktura u nezávazných přihlášek do jisté míry kopíruje oborové rozložení kurzů v databázi. Jak dokazuje graf č. 12, největší procento přihlášek bylo podáno v rámci oborů technické profese a řemesla (20 %), administrativa, personalistika a finance (14 %) a osobní rozvoj a zájmové kurzy (12 %).

Graf č. 12: Oborová struktura nezávazných přihlášek

Ostatní skupiny oborů jsou již v rámci přihlášek rozloženy rovnoměrně. Patrný rozdíl oproti struktuře kurzů je u oboru gastronomie a potravinářství – v databázi tvoří jen 2 % kurzů, podíl přihlášek však zaujímal 9 % z celkového počtu.

Závěr

V průzkumu jsme představili výsledky dotazníkového šetření a následně analýzu databáze dalšího vzdělávání a nezávazných přihlášek. Celkem se průzkumu zúčastnilo 75 respondentů z řad soukromých vzdělávacích organizací a středních škol.

Největší procento dotázaných subjektů je situováno v regionu Brno-město a v oblasti dalšího vzdělávání působí déle než 11 let. Celkem 82 % respondentů plánuje do budoucna rozšiřovat svou vzdělávací nabídku, ačkoliv jich většina souhlasí s tím, že veřejnost o další vzdělávání neprojevuje dostatečný zájem. Výsledky šetření dokazují, že školy i soukromí vzdělavatelé mají odlišnou oborovou strukturu nabízených kurzů a školení. U obou skupin respondentů z hlediska účastníků podstatně převažují zaměstnané osoby nad nezaměstnanými. Patrné rozdíly jsou ovšem ve struktuře účastníků dle pohlaví. Soukromí vzdělavatelé se shodují, že jejich kurzy jsou častěji navštěvovány ženami, zatímco školy jako časté návštěvníky kurzů a školení uvádí muže.

Většina soukromých institucí i středních škol hodnotí situaci v oblasti dalšího vzdělávání jako pozitivní a pestrou. Častým tématem vzdělavatelů, jemuž je věnována pozornost i v rámci odborného diskurzu, je kvalita vzdělavatelů a školení. Z výpovědí respondentů je patrné, že by uvítali standardy či systém hodnocení kvality vzdělávacích institucí a lektorů. Tento problém je patrný také v případě veřejných zakázek, u kterých je hlavním kritériem cena. Dotázané subjekty se také shodují na malém zájmu o další vzdělávání ze strany veřejnosti. Tento nedostatek by mohl být podpořen větším množstvím informací směrem k veřejnosti a také k zaměstnavatelům. Vzdělavatelé z obou skupin také vidí prostor ve zlepšení a zvýšení spolupráce s Úřadem práce ČR.

Poslední část dotazníkového šetření se zaměřovala na zjišťování informací k činnosti Centra vzdělávání všem. Podstatná většina dotázaných subjektů oceňuje činnost Centra jako přínosnou. Jako užitečnou označují podporu prostřednictvím newsletteru, webových stránek či sociálních sítí. Z podnětů vzdělavatelů vzešel také požadavek na zavedení ukládání kurzů prostřednictvím jednotného XML souboru, který byl díky průzkumu již zaveden.

Z analýzy databáze Centra vzdělávání všem vyplývá, že se navyšuje počet vzdělavatelů i kurzů vložených v databázi. Paralelně s tímto nárůstem dochází také ke zvyšování počtu nezávazných přihlášek, které si potenciální účastníci prostřednictvím kurzu podávají. Do kurzů se většinou hlásí osoby ženského pohlaví a vybírají si akreditované kurzy.

Na závěr průzkumu bychom rádi poděkovali všem vzdělavatelům, kteří se dotazníkového šetření zúčastnili. Díky výpovědím respondentů jsme získali množství informací vztahujících se ke stavu dalšího vzdělávání. Velmi si také vážíme pozitivní zpětné vazby k činnosti Centra vzdělávání všem.

Shrnutí

VÝSLEDKY PRO SOUKROMÉ VZDĚLAVATELE:

- 61 % soukromých vzdělavatelů je z Brna-města, ostatní regiony tvoří 21 %
- 50 % soukromých vzdělavatelů působí na trhu dalšího vzdělávání více než 11 let
- nejvíce vzdělávacích programů je realizováno v oborech vzdělávání a výchova, společenské vědy, obchod, právo a humanitní vědy a umění
- vzdělavatelé nejčastěji nabízejí své vzdělávací programy jen v rámci jednoho oboru
- soukromí vzdělavatelé vykazují přibližně rovnoměrnou nabídku akreditovaných a neakreditovaných vzdělávacích programů
- nejčastěji jsou kurzy financovány samotnými účastníky (52 %), zaměstnavateli (22 %) a z fondů EU (17 %)
- průměrný počet účastníků nejčastěji činí 1 až 5 osob
- 93 % soukromých vzdělavatelů uvedlo, že účastníci jejich kurzů jsou zaměstnané osoby
- pro propagaci svých kurzů využívá největší procento vzdělavatelů internet a sociální média

VÝSLEDKY STŘEDNÍ ŠKOLY:

- zúčastnily se školy ze všech regionů JmK s výjimkou Vyškova
- 66 % SŠ poskytují další vzdělávání 11 a více let
- 93 % SŠ chce do budoucna navýšit počty svých realizovaných kurzů
- při propagaci nabídky dalšího vzdělávání využívají školy zejména internet a kontakt s firmami
- největší procento kurzů patří do oboru technické vědy, výroba a stavebnictví, přírodní vědy, matematika a informatika a zemědělství a veterinářství
- v nabídce škol převažují akreditované kurzy nad neakreditovanými
- 39 % středních škol uvádí, že nejčastěji jsou kurzy financovány samotnými účastníky (39 %), zaměstnavateli (28 %), Úřadem práce ČR (16 %)
- Největší procento zúčastněných respondentů z řad středních škol realizovalo v minulém roce od jednoho do pěti vzdělávacích programů
- 81 % SŠ uvádí, že jejich kurzy jsou navštěvovány převážně uchazeči z řad zaměstnaných osob

CELKOVÉ VÝSLEDKY:

- největší procento respondentů je situováno v regionu Brno-město a působí v oblasti dalšího vzdělávání 11 a více let
- celkem 28 % respondentů plánuje do budoucna rozšiřovat svou nabídku dalšího vzdělávání
- školy a soukromí vzdělavatelé vykazují rozdílnou oborovou strukturu
- celkově mezi účastníky kurzů převažují osoby zaměstnané
- z hlediska skladby účastníků dle pohlaví vykazují školy větší míru mužů na svých kurzech, zatímco u soukromých vzdělavatelů převládají ženy
- pro všechny zúčastněné subjekty je podstatným tématem kvalita, která by měla nahradit kritérium ceny, jež je preferováno v rámci výběrových řízení
- zúčastněné organizace hodnotí pozitivně databázi dalšího vzdělávání provozovanou Centrem vzdělávání všem